

Aleg 981

Sprawozdanie

Komisji przemysłowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego
w przedmiocie powiększenia funduszu przemysłowego.

Wysoki Sejmie !

Sprawozdanie Komisji przemysłowej z 12. października 1910. Ls. 7.455/10, które niestety nie dostało się pod obrady Wysokiego Sejmu, przedstawia genezę obecnego przedłożenia Wydziału krajowego o powiększeniu funduszu przemysłowego, jak następuje :

„Jeszcze w roku 1908 komisya przemysłowa zwróciła uwagę Wysokiego Sejmu na to, że jeżeli nie umożliwi się eskontu przyszłych dotacyi stałego funduszu przemysłowego w szerszym zakresie, akcyja tego funduszu nie będzie mogła dotrzymać kroku rosnącym potrzebom rozwojowym przemysłu a gdy raz utknie, mogą wyniknąć z tego znaczne szkody moralne i materyalne, w szczególności w pewnej mierze zatamowanie naturalnego rozwoju przemysłu większego i średniego w naszym kraju.

Wprawdzie pesymistyczne przewidywania Komisji co do zastoju w danej akcyi nie sprawdziły się jeszcze w r. 1909.

Natomiast rok obecny (1910) a zwłaszcza ostatnie miesiące spełniają je w dalekiej mierze.

Zanosi się obecnie na odmowne załatwianie całego szeregu podań o pożyczki, nie dlatego, jakoby z punktn widzenia ekonomicznego ogólnego lub indywidualnego na nie nie zasługiwały, lecz jedynie dla braków płynnych środków.

I właśnie wtedy, gdy nareszcie kraj przydał biuru krajowej Komisji dla spraw przemysłowych nową siłę fachową, aby w ten sposób przyspieszyć nader powolny tok traktowania podań o pożyczki, tok ten opaźnia się z innej przyczyny, mianowicie wskutek beznadziejności finansowej.

Stan krytyczny w danym względzie ilustrują dosadnie następujące cyfry i t. d.....

Wymowa tych cyfr samych wyraźną jest i gorzką.

Na kraju cięży obowiązek bezzwłocznego przerwania tej stagnacyi, skoro wszelkie jego usiłowania w latach ostatnich na tem polu wyraźnie miały ten cel na oku, by do stagnacyi nie dopuszczać.

Wszelako na doraźnem zasileniu płynnych środków funduszu przemysłowego poprzestać nie można. Skoro sprawdziły się już przewidywania komisji przemysłowej co do zastoju akcji w najbliższym czasie, uznane przez Wysoki Sejm za swoje, to większe obecnie jest prawdopodobieństwo, że sprawdzi się także przekonanie o paliatywnem charakterze takiej pomocy, o jakiej wyżej mowa — przekonanie stałe przez komisję wyrażane a niemniej przez Wysoki Sejm uznane.

Przecież w roku 1909 Wysoki Sejm — prócz polecenia przyspieszenia doraźnego eskontu czwartego miliona — polecił Wydziałowi krajowemu, by w porozumieniu z Bankiem krajowym zbadał sprawę zabezpieczenia krajowemu funduszowi przemysłowemu znaczniejszych środków płynnych na akcyę pożyczkową na podkładzie przyszłych tego funduszu dotacyi i przedstawił w tym względzie Sejmowi wnioski przed końcem roku 1910.

Obecnie tem bardziej wypadnie Wysokiemu Sejmowi to polecenie powtórzyć, że sytuacja, która w roku 1909 do takiego polecenia dała powód, w roku 1910 bardzo silnie się zaostrzyła. Nadto powtórzenie to będzie konieczne, bo Wydział krajowy polecenie Wysokiego Sejmu wykonał tylko w połowie. Oto porozumiał się z Bankiem krajowym — gdy jednak Bank krajowy jedyną wymienioną w poleceniu sejmowem ewentualność, mianowicie ewentualność emisji obligacyi bankowych, fundowanych na przyszłych dotacyach funduszu przemysłowego, uznał za niemożliwą, Wydział krajowy nad innemi możliwościami zadośćuczynienia intencji uchwały sejmowej nie zastanawiał się i żadnych wniosków nie przedstawił, ograniczając się do zakomunikowania owej odmownej odpowiedzi Banku krajowego. A przecież Wysokiemu Sejmowi w zeszłorocznej uchwale nie szło o dowiedzenie się po roku, że jeden konkretny pomysł względem zabezpieczenia płynnych środków funduszowi przemysłowemu jest niemożliwy — ale szło Wysokiemu Sejmowi wyłącznie o to, by znalazł się wogóle jakiś dobry sposób.

Bank krajowy w swem piśmie poszedł nawet dalej, mianowicie zaprojektował zaciągnięcie przez kraj pożyczki krajowej, ewentualnie w obligacyach komunalnych Banku krajowego.

Wydział krajowy jednak nie uczynił tej propozycji przedmiotem badania ani nie oparł na niej lub też na jakiegokolwiek innej myśli żadnego konkretnego wniosku, chociaż Wysoki Sejm w myśl swej zeszłorocznej uchwały miał prawo takiego wniosku oczekiwać.

Nie pozostaje tedy, jak już wyżej zauważyliśmy, nic innego, jak zeszłoroczną uchwałę powtórzyć, zwłaszcza że, choćby na razie miało się fundusze płynne do dyspozycji, sama niepewność co do przyszłości w tym względzie musi kraj w jego akcji w wysokiej mierze krępować a w szczególności utrudniać mu angażowanie się większemi kwotami w większe akcye. A przecież potrzeba takiego właśnie działania na większą skalę w konkretnych wypadkach, jak już wiemy z doświadczenia, nieraz i coraz częściej się zdarza. Oby zdarzała się jak najczęściej!"

To sprawozdanie Komisji przemysłowej z 12. października 1910 kończyło się wnioskiem:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by zastanowił się ponownie nad sposobami dalszego zasilania funduszu przemysłowego płynnymi środkami bądź przez zaciąganie w Bankach krajowym i przemysłowym pożyczek, na których podstawie banki te mogłyby emitować obligacye bankowe fundowane, bądź przez

wydawanie przemysłowcom promes na pożyczki z funduszu przemysłowego, płatnych w ratach lub w późniejszych latach a mogących być zeskontowanymi w Banku przemysłowym, bądź w innej drodze“.

Obecnie Wydział krajowy spełnia to votum Komisji przemysłowej z roku 1910, które jest zresztą tylko powtórzeniem uchwały sejmowej z roku 1909 i po wysłuchaniu krajowej Komisji dla spraw przemysłowych zgodnie z jej wnioskami przedstawia propozycje co do zapewnienia funduszowi przemysłowemu dalszych płynnych środków oraz co do jego bezwzględnego powiększenia.

Motywa, przytoczone przez Wydział krajowy, są donośnem i pełnem echem trzechletnich sprawozdań Komisji przemysłowej, które przez to teraz nareszcie przestały być wołaniem na puszczy.

Facit stanowiska Wydziału krajowego przedstawia następujący zwrot w jego sprawozdaniu: „Gdy Wysoki Sejm uchwalając polecenie do Wydziału krajowego starania się o dalsze środki płynne dla funduszu przemysłowego uznał już tem samem potrzebę dalszego i intensywnego prowadzenia dotychczasowej akcji, sądzi Wydział krajowy, że byłoby zbędnem jeszcze dalej tę potrzebę uzasadniać i że raczej obecnie chodzi już tylko o sposób zasilenia funduszu“.

Konstrukcja funduszu przemysłowego byłaby zatem w przyszłości (w porównaniu z obecną) następująca:

Własne zasoby funduszu przemysłowego dojdą niebawem (z odsetkami od pożyczek) do 3 milionów (według bilansu z 30. czerwca 1911 — 2,741.984 K 44 h.). Ponadto operuje fundusz przemysłowy pieniędzmi, pożyczonymi w Banku krajowym, do 4 milionów koron.

Obecnie w miejsce tych 4 milionów, pożyczonych w Banku krajowym, ma wstąpić jednorazowa dotacya kraju w wysokości 4 milionów w gotówce, uzyskana przez zaciągnięcie nieco wyższej nominalnie pożyczki komunalnej na $4\frac{1}{2}\%$.

Takie rozwiązanie jest nieuniknione, gdyż inaczej zwroty ratalne pożyczek Banku krajowego wraz z odsetkami od nich pożerałyby całą stałą dotacyę krajową w wysokości 200.000 K, niemniej jak całe odsetki czynne a działalność funduszu przemysłowego byłaby ograniczona wyłącznie na operowanie ratalnymi zwrotami udzielonych przemysłowcom pożyczek.

Oczywiście wobec tej nowej konstrukcyi znika dotychczasowa stała dotacya w wysokości 200.000 K rocznie — ale fundusz przemysłowy zarabiać będzie na rzecz swego przyrostu całe swe odsetki czynne.

W ten sposób przedłożenie Wydziału krajowego chce uregulować dotychczasowe zagwoźdżenie i zadłużenie funduszu przemysłowego prawie bez oflary ze strony kraju, który owej stałej rocznej dotacyi nie będzie płacił i bierze na siebie wyższy od niej zaledwie o 3.760 K rocznie ciężar amortyzacyi i oprocentowania pożyczki komunalnej.

Gdy jednak przy tem uregulowaniu przeszłości, fundusz przemysłowy wzrastałby w przyszłości tylko o swe odsetki czynne, co jest stanowczo za mało wobec dotychczasowych potrzeb, których wzrost obecnie z dnia na dzień jest (na szczęście) nieunikniony — przedłożenie Wydziału krajowego przewiduje dalszy i inny funduszu przemysłowego wzrost, chcąc gruntowniej na przyszłość zapobiedz pojawiającej się stale w ostatnich latach stagnacyi.

Za tę politykę przewidywania i prewencyi należy się Wydziałowi krajowemu szczególne uznanie.

Oto w latach 1913 do 1915 Wydział krajowy będzie miał prawo zaciągnięcia dalszej pożyczki komunalnej w wysokości 3 milionów koron po milonie

koron rocznie i zasilenia tem funduszu przemysłowego, który przez to wzrośnie z dotychczasowej nominalnej wysokości siedmiu milionów do milionów dziesięciu.

Na podstawie dotychczasowego doświadczenia można przypuszczać, że — uwzględniając nawet konieczność inwestowania znaczniejszych kapitałów pożyczkowych w kilku większych akcyach — aż do roku 1915 włącznie, będziemy mogli poprzestać na akcyi, dysponującej, co roku

a) nowym	1,000.000 K
b) zwrotami około	700.000 „
c) odsetkami	200.000 „
Razem	1,900.000 K

Dalszego rozwoju wypadków przewidzieć nie można — wszelako gdy temi sumami można będzie w latach 1913—1915 w danym zakresie wiele zdziałać, gdy zresztą od 1916 zwroty oraz odsetki czynne znacznie się wzmogą, nie jest wykluczone, że akcyja finansowa kraju w danym kierunku nawet na czas dłuższy po roku 1915 nie będzie potrzebowała apelować do kraju o dalszą pomoc.

Ta sanacja funduszu przemysłowego *pro praeterito* oraz to zapewnienie i wzmocnienie jego żywotności *pro futuro* będzie — w stosunku do ogromnych korzyści, jakie odniesie z tego rozwój przemysłowy kraju, oraz w porównaniu ze wzrostem ciężarów na inne krajowe cele — połączone z ofiarami nieprzesadnemi. Na rok 1913 w budżet — zamiast dotychczasowych 200.000 K — będzie należało wstawić 203.760 K a po ukończeniu całej akcyi t. j. na rok 1916 — 356.580 K, która to kwota będzie wstawiana na cel amortyzacji i oprocentowania pożyczki komunalnej siedmiomilionowej okrągło przez lat 50.

Wobec tego stanu rzeczy Komisya przemysłowa w porozumieniu z komisya budżetową nie waha się wnieść, co następuje:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm upoważnia Wydział krajowy:

a) do zaciągnięcia pożyczki w 4½% obligacyach komunalnych Banku krajowego III. Emisyi do wysokości nominalnej 7,000.000 koron na uzupełnienie kapitału funduszu przemysłowego do ogólnej sumy 10,000.000 K,

b) do zrealizowania z powyższej pożyczki w r. 1912 sumy 4,000.000 K w gotówce i do wstawiania corocznie w budżet krajowy, aż do zupełnej amortyzacji powyższej sumy, odpowiedniej kwoty, potrzebnej na oprocentowanie i umorzenie a to do R. XIII. wydatków budżetu krajowego w miejsce dotychczasowej dotacyi 200.000 K, zamieszczonej w poz 179 Rubr. XII. budżetu krajowego a przeznaczonej na powiększenie funduszu przemysłowego,

c) do zrealizowania reszty powyższej pożyczki w latach 1913 do 1915 włącznie po jednym milionie koron rocznie w gotówce i do wstawiania do budżetu krajowego corocznie odpowiednich kwot aż do zupełnego jej umorzenia.

Przewodniczący Komisji przemysłowej:

A. Lubomirski, w. r.

Przewodniczący Komisji budżetowej:

Piniński w. r.

Sprawozdawca:

Battaglia w. r.